

**Priatelia
Zeme
SPZ**

Adresa:

Haluzice 761
913 07 Bošáca

tel.: 0903 772 323
spz@priateliazeme.sk
www.priateliazeme.sk/spz

IČO: 35 529 261
DIČ: 2021396069

účet: IBAN: SK49 3100
0000 0043 5005 4701

Stanovisko Priateľov Zeme – SPZ k zámeru „Centrum mechanicko – biologickej úpravy Kráľová pri Senci“ predloženého v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA)

Na úvod je potrebné uviesť, že zámer bol spracovaný na základe legislatívnej povinnosti - potreby zníženia nebezpečenstva skládkovania komunálneho odpadu vo vzťahu k životnému prostrediu a zdraviu ľudí. Doterajší spôsob skládkovania podporoval tvorbu skládkového plynu, ktorý okrem nepríjemného zápachu je predovšetkým hrozbou pre klímu z dôvodu úniku skleníkového plynu - metánu. Tvorbu skládkového plynu na skládkách spôsobuje biologicky rozložiteľný odpad, ktorým je predovšetkým odpad z kuchyne, zo záhrad, z trhovísk, z cintorínov a z verejnej zelene. Tento odpad mal byť už dávno odklonený od skládok a zhodnocovaný najlepšie pri zdroji – domácim kompostovaním alebo odvozom do kompostárne alebo bioplynovej stanice.

Už pred štvrtstoročím programy odpadového hospodárstva pre roky 2001 – 2005 museli obsahovať opatrenia na znižovanie množstva biologicky rozložiteľných odpadov ukladaných na skládku, vo vyhláske o skládkovaní z roku 2015 bol uvedený zákaz skládkovať neupravený komunálny odpad obsahujúci bioogicky rozložiteľné zložky. K reálnemu kroku však Slovensko pristúpilo až pod hrozbou sankcií zo strany Európskej komisie a **povinnosť úpravy zmesového komunálneho odpadu pred jeho skládkovaním je v súčasnosti stanovený na termín od 1. 1. 2024**. Z uvedeného vyplýva, že na Slovensku sme vedome takmer štvrtstoročie ignorovali praktické zavádzanie nevyhnutných opatrení na zníženie tvorby skládkového plynu na skládkach komunálneho odpadu.

Ďalej je potrebné podotknúť, že ak by sa všetci občania Slovenska správali zodpovedne a odpad z kuchyne a záhrad by buď kompostovali vo svojich záhradách alebo dávali do určených nádob a ostatné zložky by tiež zodpovedne vytriedľovali, tak úpravu zmesového odpadu by sme nemuseli riešiť, pretože podiel biologicky rozložiteľného odpadu by bol nepatrný bez hrozby vzniku skládkového plynu na skládke a zmesový odpad by tvoril len približne 20 % jeho súčasného množstva. Kým sa aspoň výraznejšie nepriblížime k uvedenému ideálnemu stavu, bude **úprava zmesového odpadu nevyhnutá tak z dôvodu získania ešte ďalších vytriediteľných zložiek, ale hlavne z dôvodu stabilizácie jeho biozložky a tým zastavenia tvorby skládkového plynu na skládkach**.

Po preskúmaní predloženého zámeru v procese EIA, ako aj priložených príloh konštatujeme, že prezentovaná technológia je navrhnutá v súlade s príslušnými najlepšími dostupnými

technikami (BAT). Biologicky rozložiteľná zložka zmesového odpadu bude upravovaná v uzavretom boxe s automaticky riadeným systémom aktívneho prevzdušňovania a ventilácie, s napojením na technológiu biologického filtra, ktorého účinnosť je na úrovni minimálne 95 %. Práve táto prvotná biostabilizačná fáza, ktorá bude trvať 4 týždne a bude zdrojom pachových látok, bude prebiehať v uzavretom priestore s dôkladným systémom zachytávania týchto pachových látok. Pri dodržaní technologických postupov by exteriérová dozrievacia plocha už nemala byť zdrojom veľkého zápachu a ak len nepatrného, pripomínajúceho skôr rozkladné procesy dreva, rašeliny, ktoré senzoricky nie sú nepríjemné ani pre obsluhujúci personál.

Čo sa týka umiestnenia zariadenia s kapacitou 60 000 ton vstupných odpadov ročne, práve lokalita umiestnenia musí byť tiež posúdená napr. z hľadiska napojenia na tranzitné cesty, rozsahu zvozovej oblasti, vzdialenosti od obytnej zóny. Vzdialenosť od najbližšej bytovej zástavby – 700 metrov (podľa zámeru) nebude podľa nášho názoru predstavovať problém hlavne z dôvodu pachových látok, ktoré pri danej činnosti budú vznikať a z dôvodu akým spôsobom sa budú zachytávať. Presne takéto zariadenia sa nachádzajú vo väčšom počte napríklad v susednom Rakúsku a v Nemecku a podľa prezentácie navrhovateľa 200 – 300 metrov od obytnej zástavby.

Umiestnenie navrhovanej činnosti na ornej pôde nie je skutočne optimálnym riešením. Oveľa vhodnejším riešením by bolo vybrať lokalitu napr. v areáli nejakého „brownfieldu“. Na posúdenie tejto skutočnosti sa však necítíme byť dostatočne kompetentní.

Sme presvedčení, že maximálna kapacita zariadenia nebude úplne využitá a dokonca jej využitie by malo klesať s narastajúcim vytriediteľným odpadom a lepším prístupom občanov k triedeniu biologicky rozložiteľných odpadov. Rýchlosť, akou bude toto množstvo zmesového odpadu klesať, závisí len a len od prístupu občanov. **Je potrebné podotknúť, že práve tieto zariadenia už zo svojej podstaty predstavujú veľkú flexibilitu z hľadiska množstva spracovaného odpadu.** Na rozdiel od spaľovní odpadov vôbec nie sú závislé na pravidelných dodávkach veľkého množstva odpadov a môžu sa prispôbovať aj oveľa menším dávkam a pracovať s prerušením. Dokonca je možné ich následne zmeniť na technológiu triedenia vytriediteľných zložiek odpadov už aj bez biostabilizácie biologickej zložky v zmesovom odpade.

Z predloženej rozptylovej štúdie k EIA zámeru vyplýva, že pachové látky emisií NH₃ nepresahujú v referenčnom bode čuchový prah pre uvedenú látku. Ďalej sa v nej uvádza, že koncentrácie znečisťujúcich látok, najmä NO₂, CO a VOC z dopravných prostriedkov a mechanizmov sú na úrovni zvolených referenčných bodov zanedbateľné.

V Hodnotiacej správe na hodnotenie vplyvov na verejné zdravie sa uvádza, že na okraji obytnej zástavby sa predpokladá 0,2 mikrogramov/m³ amoniaku, pričom čuchový prah sa v literatúre uvádza v rozpätí od 500 – 700 mikrogramov/m³. Vzhľadom na vzdialenosť obytnej zástavby od posudzovanej činnosti nie je teda predpoklad obťažovania obyvateľstva a poškodenie zdravia obyvateľov v okolí posudzovanej činnosti je nereálne.

Z hľadiska ochrany vôd a umiestnenia navrhovanej činnosti v CHVO Žitný ostrov je potrebné reálne zhodnotiť riziko. Vo vyhláske č. 305/2018 Z. z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd sú jasne stanovené zákazy činností, v rámci ktorej ide napríklad „o zákaz vybudovania skládky na nebezpečný odpad a zariadenia na zneškodňovanie odpadov“, čo sa v žiadnom prípade netýka uvedeného zariadenia. Účinnejšia ochrana

povrchových a podzemných vôd proti prípadným znečisťujúcim látkam bude zabezpečená samotným stavebno-technickým riešením a technológiu navrhovanej činnosti.

Na záver uvádzame, že Priatelia Zeme – SPZ na základe súčasného stavu odpadového hospodárstva na Slovensku a na základe posúdenia predloženého zámeru v procese EIA považujú navrhovanú činnosť za potrebnú z hľadiska odstránenia negatívnych vplyvov skládkovania a neohrozujúcu životné prostredie ani zdravie obyvateľstva v blízkom okolí.

Našimi aktivitami širíme osvetu predchádzania vzniku odpadov a dôsledného triedenia komunálneho odpadu, čo v konečnom dôsledku zapríčiní postupné znižovanie množstva zmesového komunálneho odpadu, obmedzovanie potreby jeho stabilizácie a tým aj znižovania potreby využitia kapacity navrhovaného zariadenia.

Obdobné zariadenia sa už na Slovensku nachádzajú napr. v Pezinku, v Zohore, pri Trnave, v Hornom Hričove a bude ich oveľa viac. Mnoho z nich je v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie, v povolení procese alebo v procese výstavby.